

## RIKSDAGENS SVAR 138/2010 rd

**Regeringens proposition om godkännande av bilaga II och bilaga VI till miljöskyddsprotokollet till Antarktisfördraget och av åtgärd 4(2004) och med förslag till lagar om sättande i kraft av de bestämmelser i bilagorna och åtgärden som hör till området för lagstiftningen, om ändring av lagen om skydd för miljön i Antarktis och om ändring av 48 a kap. i strafflagen**

### *Ärende*

Regeringen har till riksdagen överlämnat sin proposition om godkännande av bilaga II och bilaga VI till miljöskyddsprotokollet till Antarktisfördraget och av åtgärd 4(2004) och med förslag till lagar om sättande i kraft av de bestämmelser i bilagorna och åtgärden som hör till området för lagstiftningen, om ändring av lagen om skydd för miljön i Antarktis och om ändring av 48 a kap. i strafflagen (RP 56/2010 rd).

### *Beredning i utskott*

Miljöutskottet har i ärendet lämnat sitt betänkande (MiUB 8/2010 rd).

### *Beslut*

Riksdagen har

*godkänt i propositionen avsedda bilagor till protokollet till Antarktisfördraget och den åtgärd som antogs av parternas konsultativa möte.*

Riksdagen har antagit följande lagar:

## **Lag**

**om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i bilaga VI till miljöskyddsprotokollet till Antarktisfördraget**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

### 1 §

De bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i den bilaga VI till miljöskyddsproto-

kollet till Antarktisfördraget som upprättades den 14 juni 2005 i Stockholm gäller som lag sådana Finland har förbundit sig till dem.

2 §

Om ikraftträdandet av denna lag bestäms genom förordning av republikens president.

---

## Lag

**om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i bilaga II till miljöskyddsprotokollet till Antarktisfördraget**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

De bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i den bilaga II till miljöskyddsprotokollet till Antarktisfördraget som upprättades den 17 april 2009 i Baltimore gäller som lag sådana Finland har förbundit sig till dem.

---

2 §

Om ikraftträdandet av denna lag bestäms genom förordning av republikens president.

## Lag

**om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i åtgärd 4(2004) som antagits av avtalsparternas konsultativa möte i enlighet med artikel IX i Antarktisfördraget**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

De bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i åtgärd 4(2004) som antogs av avtalsparternas konsultativa möte i Kapstaden den 4 juni 2004 i enlighet med artikel IX i Antarktis-

fördraget gäller som lag sådana Finland har förbundit sig till dem.

2 §

Om ikraftträdandet av denna lag bestäms genom förordning av republikens president.

---

## Lag

### om ändring av lagen om skydd för miljön i Antarktis

I enlighet med riksdagens beslut

*upphävs* i lagen om skydd för miljön i Antarktis (28/1998) 39 och 42 §,

*ändras* 2 § 4 punkten, 3 § 4 punkten underpunkt d och 5 punkten, 7 och 12 §, 13 § 1 mom., 14 och 15 §, 18 § 1 mom., 19 § 1 mom., i 20 § 2 och 3 mom. det inledande stycket, 21 § 2 mom. 2 punkten och i 3 mom. det inledande stycket och 1 punkten, 22 § 3 mom., 23 och 24 §, i 25 § 2 mom. det inledande stycket och 4 mom., 28 § 1 och 2 mom., 30 §, i 34 § 1 mom. det inledande stycket, 36 § 3 och 4 mom., 37 och 38 §, 40 § 1 mom. 2 punkten och 41 § samt

*fogas* till 3 § nya 6—11 punkter, till 21 § 2 mom. en ny 3 punkt, varvid den nuvarande 3 punkten blir 4 punkt, till lagen ett nytt 6 a kap. och till 36 § ett nytt 5 mom. som följer:

#### 2 §

##### *Tillämpningsområde*

Denna lag tillämpas på

4) utländska fysiska personer, juridiska personer, fartyg eller luftfartyg som deltar i verksamhet som har tillstånd enligt denna lag.

#### 3 §

##### *Definitioner*

I denna lag avses med

d) att sådan annan verksamhet bedrivs som leder till att livsmiljön för en art eller population som är naturligt förekommande i Antarktis åsamkas en betydande skadlig förändring,

5) *mineralfyndigheter* alla oorganiska och icke förnybara naturtillgångar,

6) *miljöfarlig olycka* en händelse som härrör från vetenskapliga forskningsprogram, turism och all annan statlig och icke-statlig verksamhet, för vilken förhandsanmälan krävs enligt artikel VII.5 i Antarktisdördraget och som har resulterat i eller medför en risk att omedelbart resultera i en betydande skadlig inverkan på miljön i Antarktis,

7) *huvudman* en fysisk eller juridisk person som organiserar verksamhet enligt punkt 3,

8) *ingripande* skäligen åtgärder som vidtas sedan en miljöfarlig olycka har inträffat för att undvika, minimera eller begränsa effekterna av denna olycka,

9) *fartyg* en farkost, oavsett av vilken typ, som används i den marina miljön och innefattar bärplansbåtar, sväware, undervattensfartyg, flytande farkoster och fasta eller flytande plattformar,

10) *sdr* särskilda dragningsrätter som dessa definieras av Internationella valutafonden (IMF),

11) *ett fartygs dräktighet* fartygs bruttodräktighet beräknad enligt reglerna för fastställande av fartygs dräktighet i bilaga I till 1969 års internationella konvention om skeppsmätning (FördrS 31/1982).

#### 7 §

##### *Tillståndsmyndighet*

Tillståndsmyndighet enligt denna lag är Närings-, trafik- och miljöcentralen i Lappland.

I ersättningsärenden enligt 35 f § förs statens talan av tillståndsmyndigheten.

Tillståndsmyndigheten övervakar också att denna lag och bestämmelser och föreskrifter som utfärdats med stöd av den iakttas.

12 §

*Hörande med anledning av konsekvensbeskrivningen*

Tillståndsmyndigheten ska inhämta behövliga utlåtanden om konsekvensbeskrivningen eller om utkastet därtill. Tillståndsmyndigheten kan vid behov inhämta utlåtande om konsekvensbeskrivningen eller om utkastet därtill också av utländska myndigheter och sakkunniginstanser.

Tillståndsmyndigheten ska ge det möte som avses i artikel IX i Antarktisfördraget och de övriga parterna i protokollet möjlighet att anmärka på en konsekvensbeskrivning som gäller en fullständig miljökonsekvensbedömning eller på utkastet till en sådan.

Tillståndsmyndigheten ska bereda fysiska personer samt sådana sammanslutningar och stiftelser, vilkas huvudsyfte enligt stadgarna är att främja miljöskyddet, tillfälle att uttala sin åsikt om konsekvensbeskrivningen eller om utkastet därtill.

13 §

*Framläggande av konsekvensbeskrivningen*

Tillståndsmyndigheten ska lägga fram en konsekvensbeskrivning som bifogats ansökan om tillstånd, eller utkastet till en sådan konsekvensbeskrivning, till påseende i minst 90 dagar från det att den togs emot och ge möjlighet att framställa anmärkningar mot den.

14 §

*Ansökan om tillstånd*

Till en ansökan om tillstånd ska fogas

1) en utredning över åtgärder för att förebygga miljöfarliga olyckor och upprätthålla beredskapen att ingripa,

2) planer för ingripande och beredskapsplaner enligt 35 a §,

3) en utredning över försäkringar eller andra ekonomiska säkerheter enligt 35 a §,

4) konsekvensbeskrivning av verksamheten enligt 11 § eller ett utkast därtill, samt

5) en utredning över andra omständigheter kring verksamheten som har betydelse för tillståndsprövningen enligt vad som föreskrivs närmare genom förordning av statsrådet.

15 §

*Hörande med anledning av ansökan om tillstånd*

Tillståndsmyndigheten ska inhämta de utlåtanden som behövs för att avgöra ett ärende. Tillståndsmyndigheten kan vid behov inhämta utlåtanden också av utländska myndigheter och sakkunniginstanser.

18 §

*Tillståndsbeslut*

I tillståndsbeslutet utfärdas behövliga bestämmelser till skydd för miljön i Antarktis. I tillståndsbeslutet ska specificeras den verksamhet som beviljas tillstånd samt tidpunkten och platsen för den och vem som genomför den. Till tillståndet ska fogas behövliga föreskrifter om

1) bedömning av en exceptionell situation och anmälan om den,

2) åtgärder för ingripande mot effekterna av en miljöfarlig olycka och för övning av sådana ingripanden,

3) planer för ingripande, beredskapsplanen och andra arrangemang enligt 35 a §,

4) statistikföring och rapportering av exceptionella situationer,

5) huvudmannens försäkringar eller andra ekonomiska säkerheter,

6) informationsutbyte och samarbete för ingripande mot skadliga effekter av miljöfarliga olyckor,

7) försiktighetsåtgärder för att förhindra oavsiktlig införsel av mikroorganismer som inte förekommer i Antarktis.

19 §

*Framläggande av tillståndsbeslut och därtill hörande handlingar samt internationell delgivning*

Tillståndsmyndigheten ska lägga fram tillståndsbeslutet och de handlingar som ansluter sig till det minst 60 dagar innan åtgärden i Antarktis vidtas.

20 §

*Ändring och återkallande av tillståndsbeslut*

Tillståndsmyndigheten kan på tjänstens vägnar ändra ett tillståndsbeslut, om

Tillståndsmyndigheten kan återkalla ett tillstånd på tjänstens vägnar,

21 §

*Skydd för naturligt förekommande organismer*

Tillstånd för åtgärder som avses i 1 mom. kan beviljas då det är fråga om

2) tillhandahållande av exemplar för museer, botaniska trädgårdar eller motsvarande institutioner eller ändamål,

3) tillhandahållande av exemplar för djurparker; tillstånd för insamling av naturligt förekommande däggdjur eller fåglar kan beviljas endast om de inte finns att tillgå i befintliga parker eller om det finns ett tvingande behov av skydd, eller

Innan tillstånd beviljas ska tillståndsmyndigheten säkerställa att

1) inte fler däggdjur, fåglar, ryggradslösa djur eller växter som är naturligt förekommande i Antarktis insamlas än som är absolut nödvändigt för att tillgodose de ändamål som anges i 2 mom.,

22 §

*Speciellt skyddade arter*

Tillstånd att döda en organism som hör till en speciellt skyddad art kan beviljas under de i 2 mom. bestämda förutsättningarna, om det inte finns något lämpligt alternativ till användning av letal teknik.

23 §

*Införsel av främmande arter*

Tillstånd kan utfärdas för övervakad användning av köksväxter och förökningsdugliga växtdelar av dem. Tillstånd kan även utfärdas för kontrollerad experimentell användning av arter.

I tillståndet ska

1) specificeras de arter som får införas och, om möjligt, antalet individer som införs samt vid behov deras ålder och kön samt motivering som berättigar till införsel av arten, och

2) försiktighetsåtgärder föreskrivas för att förhindra rymning eller att en införd växt eller organism kommer i kontakt med den naturligt förekommande faunan eller floran.

Det som bestäms i 1 mom. gäller inte införsel av livsmedel till Antarktis, förutsatt att livsmedlen förvaras och hanteras under kontrollerade förhållanden och förutsatt att fjäderfän eller andra fågelprodukter besiktigas i förväg för att förhindra att sjukdomar sprids.

För undvikande av skadliga konsekvenser för de naturligt förekommande levande organismerna ska tillståndshavaren vidta behövliga åtgärder.

24 §

*Bortförande och förstöring av främmande arter*

Tillståndshavaren är skyldig att innan tillståndet löper ut från Antarktis föra bort organismer eller sådana i 23 § 3 mom. avsedda fjäderfän och andra fågelprodukter som inte har använts och som tillståndshavaren har fört in till Antarktis el-

ler att förstöra dem genom förbränning eller genom någon annan lika effektiv metod.

Var och en är skyldig att omedelbart genom förbränning eller genom någon annan lika effektiv metod förstöra till Antarktis utan tillstånd införda organismer och deras avkomma som kan utgöra en risk för organismer som är naturligt förekommande i Antarktis eller att från Antarktis föra bort organismer som utgör en risk, om bortförande eller förstöring inte leder till några större skadliga miljökonsekvenser.

25 §

*Särskilt skyddade områden*

I tillståndsbeslutet ska tillståndsmyndigheten

Tillståndsmyndigheten för ett register över de särskilt skyddade områdena, de särskilt reglerade områdena samt de historiska platserna och minnesmärkena i Antarktis.

28 §

*Plan för avfallshantering*

Tillståndsmyndigheten godkänner planer för avfallshantering för permanenta baser, arbetsplatser och fältläger.

Tillståndsmyndigheten granskar planerna årligen och uppdaterar dem därvid vid behov. Bestämmelser om avfallshanteringsplanernas innehåll utfärdas genom förordning av statsrådet.

30 §

*Närmare föreskrifter*

Tillståndsmyndigheten kan meddela allmänna föreskrifter om gränsvärden för orenheter i utsläpp från ugnar avsedda för förbränning av avfall i Antarktis och om tekniska krav på utrustning som används i sådana ugnar samt om övrig avfallsbehandling.

34 §

*Stadganden om fartygs konstruktion och mottagningsanordningar*

Tillståndsmyndigheten ska innan tillstånd beviljas säkerställa att finska fartyg och sådana utländska fartyg som avses i 2 § 1 mom. 4 punkten har tillräckligt stora tankar för lagring av följande avfall och ämnen:

6 a kap.

**Miljöfarliga olyckor och andra exceptionella situationer**

35 a §

*Huvudmannens allmänna skyldigheter*

Huvudmannen ska vidta behövliga åtgärder för att avvärja miljöfarliga olyckor och skadliga effekter av dem. Verksamhetsställen och transportmedel ska utrustas och användas så att verksamheten är säker och inte orsakar skadliga miljökonsekvenser. Åtgärderna ska samordnas med andra huvudmän i Antarktis. Den personal som deltar i verksamheten ska utbildas i en korrekt användning och drift av materielen i exceptionella situationer. Huvudmannen ska göra upp planer för ingripande mot miljöfarliga olyckor och effekterna av dem.

Huvudmannen ska göra upp en beredskapsplan också för andra exceptionella situationer. Av planen ska framgå behövliga åtgärder för att trygga hälsa och säkerhet för personer som omfattas av tillståndet. I planen ska dessutom ingå en utredning över efterspanings-, räddnings- och evakueringsåtgärder i händelse av olyckor. Huvudmannen kan med andra huvudmän komma överens om att huvudmannen utnyttjar arrangemang som dessa upprätthåller enligt detta moment.

Huvudmannen ska utan dröjsmål underrätta en myndighet som bestäms genom förordning av statsrådet om miljöfarliga olyckor och andra exceptionella situationer.

Huvudmannen ska med hänsyn till verksamhetens art och omfattning ha tillräcklig försäkring eller annan godtagbar ekonomisk säkerhet för att täcka det ekonomiska ansvar som avses i 35 c § 1 mom. upp till de gränser som ställs i 35 e §. Huvudmannen ska dessutom med hänsyn till verksamhetens art och omfattning ha tillräcklig försäkring eller annat arrangemang som täcker alla kostnader för efterspaning, räddning, medicinsk vård och evakuering. Skyldigheten att ha försäkring, säkerhet eller annat arrangemang gäller inte statliga huvudmän.

#### 35 b §

##### *Ingripanden mot effekterna av en miljöfarlig olycka*

Huvudmannen ska vidta snabba och effektiva åtgärder för att ingripa mot effekterna av en miljöfarlig olycka som dennas verksamhet orsakat.

Huvudmannen kan med fullmakt från tillståndsmyndigheten vidta åtgärder också för att ingripa mot effekterna av en miljöfarlig olycka som orsakats av någon annans verksamhet, om olyckan medför ett omedelbart hot om betydande och skadlig inverkan på miljön i Antarktis.

#### 35 c §

##### *Huvudmannens ekonomiska ansvar*

En huvudman som försummar en förpliktelse som hör till honom med stöd av 35 b § 1 mom. är skyldig att betala kostnaderna för ingripanden gjorda av protokollsparter oberoende av vållande.

Om huvudmannen har försummat sin förpliktelse enligt 35 b § 1 mom. och ingen av protokollsparterna har ingripit, är huvudmannen oberoende av vållande skyldig att till Statskontoret betala ett belopp som motsvarar de ingripanden som borde ha gjorts.

När en miljöfarlig olycka orsakas av två eller flera huvudmän, svarar de solidariskt för skadan. En huvudman som styrker att endast en del av den miljöfarliga olyckan har orsakats av den-

nas verksamhet ska vara ansvarig endast för den delen av olyckan.

När den fond som avses i artikel 12 i miljöansvarsbilaga VI till protokollet har inrättats, ska det belopp som avses i 2 mom. på anmälan från tillståndsmyndigheten överföras till denna fond.

#### 35 d §

##### *Ansvarsbefriande grunder*

Huvudmannen är inte ansvarig för de kostnader som avses i 35 c §, om den miljöfarliga olyckan beror på

1) en åtgärd eller underlåtelse som behövdes för att skydda mänskligt liv och säkerhet,

2) en med hänsyn till omständigheterna i Antarktis exceptionell naturkatastrof som inte rimligen kunde förutses, förutsatt att huvudmannen har fullgjort sina skyldigheter enligt 35 a §,

3) terrorism, eller

4) obehörigt angrepp mot huvudmannen.

De som med stöd av 35 b § 2 mom. fått tillståndsmyndighetens fullmakt svarar inte för en miljöfarlig olycka som har orsakats av behövliga ingripanden mot effekterna av någon annans miljöfarliga olycka.

#### 35 e §

##### *Ansvarsbegränsningar*

Maximibeloppet för huvudmannens ekonomiska ansvar är tre miljoner sdr. Maximibeloppet räknas för varje aktör och miljöfarlig olycka särskilt.

Om ett fartyg har varit inblandat i en händelse som orsakat en miljöfarlig olycka, bestäms ansvarets maximibelopp som följer:

1) 1 miljon sdr för ett fartyg med en dräktighet på högst 2 000 ton,

2) för ett fartyg med högre dräktighet, följande belopp utöver de som avses i punkt 1:

a) 400 sdr för varje ton över 2 001 och högst 30 000 ton,

b) 300 sdr för varje ton över 30 001 och högst 70 000 ton,

c) 200 sdr för varje ton över 70 000 ton.

Trots 2 mom. kan huvudmannen begränsa sitt ansvar enligt ett annat internationellt fördrag om begränsning av ansvaret, under förutsättning att dessa begränsningar är minst lika höga som i 2 mom.

Ovan i 1—3 mom. avsedda ansvarsbegränsningar är inte tillämpliga, om huvudmannen har förfarit uppsåtligt eller av oaktsamhet. På statliga huvudmän tillämpas undantaget för ansvarsbegränsningar i artikel 9.2 i miljöansvarsbilaga VI till protokollet.

### 35 f §

#### *Förfarande i ersättningsärenden*

Om en huvudman och en protokollspart som ingripit inte kommer överens om ersättning för ingripandena, kan den part som gjort ingripandena anhängiggöra ett ärende om ersättning vid Vasa förvaltningsdomstol i enlighet med 69 § i förvaltningsprocesslagen (586/1996). Ärendet ska anhängiggöras inom tre år från inledningen av ingripandena eller från det då den part som gjort ingripandena fick reda på eller borde ha fått reda på huvudmannens identitet, beroende på vilken tidpunkt som infaller senare. Ansökan ska lämnas utan prövning, om det gått minst 15 år från inledningen av ingripandena.

Om huvudmannen och tillståndsmyndigheten inte kommer överens om det ärende som avses i 35 c § 2 mom., ska tillståndsmyndigheten anhängiggöra ersättningsärendet enligt vad som föreskrivs i 1 mom. i denna paragraf. Ärendet ska anhängiggöras inom 15 år från det att tillståndsmyndigheten har fått kännedom om den miljöfarliga olyckan.

Bestämmelserna om förvaltningstvisteförfarande i ersättningsärenden gäller inte statliga huvudmän.

### 36 §

#### *Nödsituationer*

Kontaktmyndigheten ska omedelbart underättas om sådana nödsituationer som avses i

1 mom. Bestämmelser om den myndighet som är kontaktmyndighet utfärdas genom förordning av statsrådet.

Kontaktmyndigheten underrättar enligt bestämmelserna i protokollet alla övriga protokollsparter och den kommitté som avses i artikel 11 i protokollet om ingripanden i nödsituationer.

Bestämmelser om miljöfarliga olyckor och andra exceptionella situationer finns i 6 a kap.

### 37 §

#### *Ändringssökande*

Ändring i tillståndsärenden som tillståndsmyndigheten har avgjort med stöd av denna lag och i beslut som gäller sådana avfallshanteringsplaner som avses i 28 § får sökas genom besvär hos Vasa förvaltningsdomstol i enlighet med förvaltningsprocesslagen.

### 38 §

#### *Hänvisningsbestämmelse*

Bestämmelser om straff för sprängning av kärnladdning som skett i strid med förbudet i 4 § 1 mom. 1 punkten finns i 34 kap. 6 § i strafflagen (39/1889). Bestämmelser om straff för annan miljöförstöring som avses i 4 § 1 mom. 1 punkten och 32 eller 33 § i denna lag finns i 48 kap. 1—4 § i strafflagen. Bestämmelser om straff för befattning med mineraldigheter i Antarktis som skett i strid med förbudet i 4 § 1 mom. 2 punkten i denna lag finns i 48 a kap. 3 a § i strafflagen.

### 40 §

#### *Förseelse som gäller skyddet för Antarktis*

Den som uppsåtligt eller av grov oaktsamhet

2) försummar en skyldighet som avses i 5, 24, 26 eller 27 §, 34 § 2 mom., 35 §, 35 a § 3 mom. eller i en bestämmelse eller föreskrift som utfärdats med stöd av nämnda lagrum eller

skall, om inte strängare straff för gärningen stadgas på något annat ställe i lag, för *förseelse som gäller skyddet för Antarktis* dömas till böter.

41 §

*Behörig domstol*

Behörig domstol i ett ärende som avses i 38 och 40 § är Helsingfors tingsrätt.

Denna lag träder i kraft den 20 .

## Lag

### om ändring av 48 a kap. i strafflagen

I enlighet med riksdagens beslut fogas till 48 a kap. i strafflagen (39/1889) en ny 3 a § som följer:

48 a kap.

#### Om naturresursbrott

3 a §

*Olaglig befattningsmed mineralfyndighet i Antarktis*

Den som uppsåtligt eller av grov oaktsamhet undersöker eller exploaterar en sådan mineralfyndighet i Antarktis som avses i 3 § 1 mom. 5 punkten i lagen om skydd för miljön i Antark-

tis annat än som en del av vetenskaplig forskning, ska för *olaglig befattningsmed mineralfyndighet i Antarktis* dömas till böter eller fängelse i högst två år.

För olaglig befattningsmed mineralfyndighet i Antarktis döms också den som uppsåtligt söker mineralfyndigheter i Antarktis annat än som en del av vetenskaplig forskning.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Helsingfors den 6 oktober 2010